

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO PRAVOSUĐA**

Nacrt

**STRATEŠKA STUDIJA
ZA UČINKOVITIJI NAČIN
OVRHE I UVOĐENJE
JAVNIH OVRŠITELJA**

Zagreb, srpanj 2009.

I UVOD

Vlada Republike Hrvatske je 2005. godine usvojila, a Hrvatski Sabor u siječnju 2006. godine donio Strategiju reforme pravosuđa. Novi Akcijski plan Vlada RH usvojila je 25. lipnja 2008. godine. Strategija reforme pravosuđa utvrdila je prioriteta područja djelovanja i definirala konkretne mjere koje treba provesti radi jačanja vladavine prava, neovisnosti i nepristranosti pravosudnog sustava, poboljšanja učinkovitosti i djelotvornosti pravosuđa.

Jedno od prioriteta područja je i sustav ovrhe pravomoćnih presuda i drugih ovršnih isprava. Brza, uspješna i učinkovita ovrha od iznimne je važnosti za stvaranje i razvijanje snažnog i djelotvornog pravosudnog sustava. Od posebnog je interesa za Republiku Hrvatsku razviti učinkovit i djelotvoran ovršni sustav zbog njegovog utjecaja kako na nacionalno pravosuđe tako i na cjelokupni razvoj hrvatskog društva, posebice na njegov gospodarski razvoj. Pored toga, učinkovit i djelotvoran ovršni sustav neposredno doprinosi ostvarenju prava građana da se o njihovim pravima i obvezama odluči pravično i u razumnom roku kako je to zajamčeno člankom 29. Ustava Republike Hrvatske i člankom 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Stoga je jasno da postoji nužna potreba za sustavnim uklanjanjem zapreka koje sprječavaju ostvarenje tog cilja.

Da bi se taj cilj ostvario nužno je temeljito i institucionalno izmijeniti ovršni sustav u Republici Hrvatskoj. Intencija Vlade Republike Hrvatske je da svojim zakonodavnim okvirom omogući kvalitetno izvršavanje odluka jer se na taj način osigurava kvalitetnija poslovna klima i bitno povećava sigurnost poslovanja. Stoga treba donijeti novi Ovršni zakon kao zakonodavni okvir temeljitih izmjena ovršnog sustava, kojim će se u Republici Hrvatskoj uvesti institut javnog ovršitelja koji će se razraditi i posebnim propisom. Za napomenuti je da je od dvadeset i sedam država članica Europske unije, devetnaest država članica usvojilo ovaj institut, time da je od dvanaest država članica koje su se pridružile Europskoj uniji od 2004. godine, deset država članica prije pristupanja u Europsku uniju usvojilo ovakav institut.

Ova Strateška studija sadrži smjernice koje su u potpunosti namijenjene uspostavi regulatornog i organizacijskog okvira za uvođenjem instituta javnog ovršitelja.

II OCJENA POSTOJEĆEG STANJA

Ovršni zakon donesen je 28. lipnja 1996. godine, a objavljen je u „Narodnim novinama“ broj 57 od 12. srpnja 1996. Ovršnim zakonom uređen je postupak prisilnog ostvarenja i osiguranja tražbina vjerovnika te postupak dobrovoljnog sudskog i javnobilježničkog osiguranja tražbina. Ovršni zakon uređuje i materijalnopravne odnose koji se zasnivaju na temelju ovršnih postupaka i postupaka osiguranja.

Od donošenja 1996. godine, Ovršni zakon noveliran je šest puta („Narodne novine“ broj 29/99, 194/03, 151/04, 88/05, 121/05 i 67/08); 2003. godine objavljen je ispravak Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona („Narodne novine“ broj 173/03), a Odlukom i rješenjem Ustavnog suda Republike Hrvatske broj U-I-510 /1996, U-I-717/1996, U-I-1025/1999 od 05. travnja 2000, („Narodne novine“ broj 42/00) ukinute su odredbe članka 16. stavka 9. Ovršnog zakona („Narodne novine“ broj 57/96 i 29/99).

Novelama Ovršnog zakona nastojalo se povećati opću efikasnost ovršnog postupka i postupka osiguranja njihovim pojednostavljenjem i ubrzanjem, pridonijeti rasterećenju sudova, a ujedno se nastojalo otkloniti i nedostatke kako samog uređenja Ovršnog zakona tako i nedostatke koji su uočeni u njegovoj primjeni. Značajna novela Ovršnog zakona 2005. godine, kojom se u Ovršni zakon uvelo niz novina i instituta, ali i novo tijelo postupka - javne bilježnike, imala je za cilj bitno rasteretiti sudove (uvodenje javnobilježničkog određivanja ovrhe na temelju vjerodostojne isprave; proširenjem primjene instituta bjanko zadužnice, novim uređenjem instituta fiducijarnog osiguranja), pojednostaviti, ubrzati i učiniti djelotvornijim ovrhu na nekretninama, pokretninama (uređenje prodaje zaplijenjenih pokretnina putem javnih komisionara) i novčanim tražbinama po računu kod banaka, uz omogućavanje pribavljanja podataka o imovini ovršenika od tijela državne uprave te transparentnošću podataka o prodaji zaplijenjenih pokretnina i nekretnina ovršenika (Očevidnici).

Posljednjom novelom Ovršnog zakona 2008. godine stvoreni su uvjeti za neposrednu primjenu Uredbe EZ br. 805/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. godine o stvaranju europskog ovršnog naslova za nesporne tražbine, u hrvatski pravni sustav u trenutku prijama Republike Hrvatske u punopravno članstvu Europske unije. Isto tako, osigurana je provedba Direktive 2000/35/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. lipnja 2000. godine o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama. Također se uredilo pitanje zaštite egzistencijalnog minimuma ovršenika, te su ispravljene nedoumice na koje je ukazala praksa.

Mnogobrojne i značajne intervencije u Ovršni zakon proteklih godina donijele su bitna poboljšanja u postupku ovrhe, međutim, postojeći sudski model ovrhe još uvijek je spor, nedjelotvoran i previše formaliziran.

III STRATEŠKI CILJEVI

Opći strateški cilj je razviti učinkovit i djelotvoran sustav ovrhe u Republici Hrvatskoj koji će rezultirati ostvarenjem tražbine ovrhovoditelja. Učinkovit i djelotvoran sustav ovrhe podrazumijeva jednostavnu, brzu, kvalitetnu i profesionalnu provedbu ovrhe.

U okviru općeg strateškog cilja posebni ciljevi su:

- pojednostavljenje ovršnog postupka
- skraćivanje trajanja ovršnog postupka
- rasterećenje sudova

IV NOVI OVRŠNI ZAKON I UVOĐENJE JAVNIH OVRŠITELJA

Prateći zadane strateške ciljeve novim Ovršnim zakonom sustav ovrhe u Republici Hrvatskoj će se unaprijediti, a provedba ovrhe će se profesionalizirati, ubrzati i pojednostaviti uvođenjem novog instituta – javnih ovršitelja.

Ovršni postupak time će se pojednostaviti i ubrzati, a intervenirati će se i u institut pravnih lijekova, odgode ovrhe, prigovora trećih osoba, ovrhe na nekretninama i pokretninama, te dužnosti davanja podataka o imovini ovršenika.

Institut javnog ovršitelja podrazumijeva slobodnu profesiju stručnjaka s pravnom i naknadnom specijalističkom izobrazbom i vještinama koji djeluju profesionalno i autonomno i koji će u odnosu na postupanje državnih službenika (sudskih ovršitelja) u sudskom modelu ovrhe, osigurati bržu i učinkovitiju provedbu ovrhe.

Uvođenje instituta javnog ovršitelja u ovrši sustav u Republici Hrvatskoj podrazumijeva izradu, regulatornog i organizacijskog okvira kojim će se urediti ustrojstvo, djelokrug rada ovršitelja, uvjeti za imenovanje, postupak imenovanja, oblici obavljanja djelatnosti javnog ovršitelja, naknada za rad, nadzor nad radom, odgovornost, osiguranje i izobrazba.

a) djelokrug rada

Javnim ovršiteljima povjerit će se ovrha sudskih i drugih ovršnih isprava novčanih i nenovčanih tražbina na svim predmetima ovrhe osim ovrhe radi predaje djeteta roditelju i ovrhe radi ostvarivanja susreta i druženja roditelja s djetetom, poslovi vršenja dostave svih sudskih pismena, ovršnih isprava i drugih isprava koje su vezane uz ostvarivanje pojedinih prava i obveza (prava iz radnog odnosa i dr.)

b) uvjeti za imenovanje i postupak imenovanja

Posebnim propisom će se propisati uvjeti za imenovanje javnih ovršitelja, stručnjaka s pravnom izobrazbom, vještinama i potrebnim stručnim iskustvom.

Ministar nadležan za poslove pravosuđa imenovati će javne ovršitelje u postupku koji će se propisati posebnim propisom.

c) ustrojstvo

Javni ovršitelji će se organizirati kroz Komoru koja će biti ustrojena na državnoj i regionalnoj razini.

d) nadzor nad radom, odgovornost i osiguranje

Nadzor nad radom vršiti će Ministarstvo pravosuđa i Komora javnih ovršitelja.

Propisima će se urediti pitanje obveznog osiguranja od odgovornosti.

e) naknada za rad

Podzakonskim aktom koji će donijeti ministar nadležan za poslove pravosuđa propisati će se naknada za rad javnih ovršitelja.

V MJERE I AKTIVNOSTI

Uvođenje novog sustava ovrhe u Republici Hrvatskoj zahtijeva provedbu niz mjera i aktivnosti kako bi se novi sustav mogao primijeniti.

a) pravni okvir

Pristupit će se izradi novog Ovršnog zakona kao temeljnog zakonodavnog okvira za novi sustav ovrhe i uvođenje instituta javnih ovršitelja te posebnog Zakona o javnim ovršiteljima.

Novim Ovršnim zakonom uvest će se institut javnih ovršitelja kojima će biti povjerena ovrha sudskih i drugih ovršnih isprava novčanih i nenovčanih tražbina na svim predmetima ovrhe osim ovrhe radi predaje djeteta roditelju i ovrhe radi ostvarivanja susreta i druženja roditelja s djetetom, ovlasti u vršenju dostave svih sudskih pismena, ovršnih isprava i drugih isprava koje su vezane uz ostvarivanje pojedinih prava i obveza (prava iz radnog odnosa i dr.). Sudovi će vršiti kontrolu rada javnih ovršitelja i provedbu ovrhe povjerene javnim ovršiteljima kroz institut pravnih lijekova. Ujedno će se reducirati razlozi za ulaganje pravnih lijekova, razlozi za odgodu ovrhe, ograničit će se mogućnost ulaganja prigovora trećih osoba,

suzit će se krug pokretnina koje se mogu izuzeti od ovrhe, te će se urediti i pitanje dužnosti davanja podataka o imovini ovršenika od strane nadležnih institucija.

Dio sudske nadležnosti u segmentu ovrhe u kojem je izvršeno prenošenje nadležnosti na javne bilježnike i nadalje će ostati u njihovoj nadležnosti.

Postupci osiguranja tražbina i nadalje će biti u djelokrugu rada sudova i javnih bilježnika.

Policijski službenici će javnim ovršiteljima, na njihov zahtjev, pružiti pomoć radi osiguranja obavljanja poslova u njihovom djelokrugu rada.

Zakonom o javnim ovršiteljima urediti će se ustrojstvo, teritorijalna raspoređenost, uvjeti za imenovanje, postupak imenovanja, oblici obavljanja djelatnosti javnog ovršitelja, nadzor nad radom, odgovornost za rad, osiguranje od odgovornosti za štetu i izobrazba.

Pri Komori javnih ovršitelja osnovati će se Upisnik javnih ovršitelja, a podzakonskim aktom će se urediti pitanje naknade za rad javnih ovršitelja.

b) izobrazba

Definirati će se plan i program obvezne izobrazbe za javne ovršitelje koja će se smatrati uvjetom za imenovanje.

Izraditi će se program i materijali te će se provesti edukacija (seminari, radionice) posebnih ciljanih grupa (suci, sudski službenici, odvjetnici, javni bilježnici i dr.).

c) informiranje javnosti

Izradit će se informativni materijal (leci, brošure, plakati) za distribuiranje.

Osmislit će se i u javnosti provesti kampanja promidžbe instituta javnih ovršitelja putem medija (tv, radio, tiskovine).

Izradit će se i provesti plan i program održavanja okruglih stolova, tiskovnih konferencija, prezentacija.

Izradit će se struktura web stranice o institutu javnih ovršitelja u okviru web stranice Ministarstva pravosuđa.

VI VREMENSKI OKVIR

Nacrt zakonskog okvira definiran Strateškom studijom ostvarit će se do kraja 2009. godine., a Strategija definirana ovom studijom nastaviti će se provoditi i razvijati.